Pavol Grach, DO ASC Február 2020

Meditácie nad listom sv. Petra (6)

1Pt 2,9 – 1Pt 3,12

1. Vy ste *vyvoleným rodom, kráľovským kňazstvom, svätým národom a ľudom určeným na vlastníctvo* (2,9-10). Takáto je najhlbšia realita kresťana v Božích očiach. Si vyvolený Bohom, kňazom, svätým, teda oddeleným od všetkých národov a si určený patriť Bohu ako jeho vlastníctvo. Na druhej strane kresťania a kresťanské komunity, ktorým sv. Peter adresuje svoj list, zostávajú žiť uprostred sveta, v ktorom sa narodili. Sv. Peter preto pridáva celú sériu ponaučení, ktorými formuje kresťanské životné postoje. Lebo veľké duchovné skutočnosti, na ktorých má kresťan skrze sviatosť krstu účasť, nemôžu existovať oddelene od konkrétnych postojov v prostredí a v situácii, v ktorej žijem. V prvej časti svojej katechézy apoštol poukazuje na šesť skutočností, o ktorých má kresťan uvažovať

1) Kresťania žijú **medzi pohanmi**, ktorí ich pozorujú – je potrebné, *aby sa správali vzorne,* ako sme už povedali*, pekne* (1Pt 2,12) – mesto postavené na návrší sa nedá ukryť (Mt 5,14). To je prvá úloha kresťana – vydať dobré svedectvo života
2) Kresťania sa nachádzajú v spoločnosti, kde sú **králi a vrchnosti** – *majú ich rešpektovať a vážiť si ich*, lebo zabezpečujú spoločné dobro (1Pt 2,13-14). Je to prastará biblická idea, že štát, aj ten pohanský, je ustanovenie Božie. Preto sv. Peter hovorí, že podriadenosť štátnej moci má prameň v láske k Bohu (*kvôli Pánovi*) a nie zo strachu pred touto mocou. Podobne učí aj sv. Pavol Rim 13,1-7. Máme tu ešte jeden veľmi zaujímavý verš, ktorý vyjadruje kresťanskú perspektívu úcty k svetskej autorite. Všimnime si formuláciu 1Pt 2,17: *Všetkých si ctite, bratov milujte, Boha sa bojte, kráľa si vážte*. Úcta ku kráľovi je na poslednom mieste, na prvom mieste je úcta voči všetkým. Úcta ku kráľovi sa teda zakladá na úcte ku všetkým ľuďom.
3) Niektorí kresťania **sú slobodnými občanmi** – *nech nezneužívajú svoju slobodu* na zlé a nech vždy *pamätajú, že sú Boží sluhovia.* (1Pt 2,16)
4) Mnohí kresťania **sú otroci** – nech sú *podriadení svojím pánom, nielen dobrým*, ale aj tým zlým (1Pt 2,18).
5) Ak **si žena** – *buď podrobená mužovi* lebo, ak je neveriaci, môžeš si ho získať (1Pt 3,1).
6) Ak **si muž** – *preukazuj ženám úctu, sú tvojimi spoludedičkami* (1Pt 3,7).

2. Je zrejmé, že táto katechéza, tak ako ani Ježišove kázanie a kázanie apoštolov, nemala za cieľ uvažovať nad politickým a spoločenským poriadkom a jeho možnými zmenami. Evanjelium a kresťanská náuka sa usilovali preniknúť existujúce spoločenské vzťahy a osvietiť ich svetlom, ktoré prichádza z viery. Maličké kresťanské komunity zložené väčšinou z chudobných a nie veľmi vzdelaných osôb nemali nijaké ašpirácie uvažovať o možných zmenách spoločenského poriadku alebo teoretizovať vzťahy medzi mužmi a ženami.

3. V druhej, záverečnej časti svojej katechézy (výraz *napokon* 1Pt 3,8 naznačuje záver) sa sv. Peter obracia ku kresťanom ako ku spoločenstvu a povzbudzuje ich k vysokému evanjeliovému štýlu života.

1) **Verš 1Pt 3,8** ponúka **zjednotenie v zmýšľaní**, *súcit* (doslova sympatiu, spolucítenie), *bratskú lásku*, *milosrdenstvo* a **zjednotenie sa v zmýšľaní cítiť sa maličkými**. (náš text uvádza pokorní, ale doslovný preklad je **maličkí**, cítiť sa maličký. Lenže toto grécke slovo *maličký* je v tomto verši prepojené so slovom zjednotení, teda doslova by to bolo: **buďte jednotní, zjednotení v tom, že ste maličkí**. Komunity, ktoré sv. Peter povzbudzuje teda majú byť *zjednotené v zmýšľaní* a *zjednotené v tom, že sa cítia maličké.*
2) **Verš 1Pt 3,9** povzbudzuje *žehnať tým, ktorí robia zlo alebo zlorečia*, čiže neodplácať sa zlým za zlé (inšpirované Ježišovými evanjeliovými výrokmi).
3) **Verše 1Pt 3, 10-12** prinášajú slová Žalmu 33(34),10-13, ktorý povzbudzuje k *ovládaniu jazyka*, k *odmietaniu zla*, ku *konaniu dobra* a k *budovaniu pokoja*.

4. Skúsme teraz na základe posolstva týchto slov uvažovať nad naším súčasným životom. **Kresťania žijúci medzi pohanmi** nikdy nestrácajú svoju aktualitu. Aj keď sme v kresťanskej spoločnosti, vždy sa nájdu vlažní kresťania, často

až na úrovni pohanov. Opravdivá viera vždy žije v menšine, to je veľká skúsenosť aj zo stredovekej spoločnosti. Z toho vyplývajú dve ponaučenia. Ponajprv je potrebné prijať túto skutočnosť a nesnívať o tom, že väčšina ľudí bude dobrá a horlivá. To platí o živote bežnom i o živote v spoločenstve. A po druhé: viac ako reči, poučovania alebo sťažnosti je potrebné dávať svedectvo života. Ale pozor. Nezamieňajme si svedectvo života s dokazovaním toho, že ja robím alebo som lepší než tí druhí. Svedectvo života kresťana je, že uveril v hodnotu dobra, ktorá má svoj základ *v Bohu, ktorý vidí aj v skrytosti* a odmení.

5. **Rešpektujeme a vážime si ľudí, ktorí majú vládu a zodpovednosť**. Ak Židia i kresťania dokázali vidieť Božiu autoritu aj v pohanskom štáte, tak ani my by sme nemali mať problém s úctou voči autoritám. Táto úcta má svoj základ, ako sme videli, nie v ich postavení, ale v úcte, ktorú máme voči každému človekovi. Človek postavený do zodpovednosti v štáte si zasluhuje našu úctu, lebo spoločné dobro všetkých sa nedá dosiahnuť bez podriadenosti a úcty. Táto podriadenosť však nie je nekritická, naopak, úcta a láska k človekovi sa v biblickej tradícii spája s napomenutím. *Nenos nenávisť vo svojom srdci voči svojmu bratovi! Úprimne napomeň svojho blížneho, aby si preň neuvalil vinu na seba!* (Lv 19,17) Toto je základný postoj, s ktorým môžeme pristúpiť k akejkoľvek kritike autority. Otázka však je, či naše kritiky nie sú len hnevom a egoizmom.

6. **Sloboda a otroctvo**. V časoch prvých kresťanov spoločnosť bola rozdelená, okrem vládcov a predstaviteľov moci, na slobodných ľudí a otrokov. Naša spoločnosť sa zbavila tohto sociálneho rozdelenia a prehlásila všetkých ľudí za rovných a slobodných. Napriek tomu však problematika slobody a otroctva zostáva stále aktuálna. Mnoho ľudí *svoju slobodu používa na zlé* a mnoho ľudí prežíva svoj život ako otroctvo a nevie nájsť vo svojom živote slobodu. Povzbudenie Božieho slova zostáva stále aktuálne: ak si slobodný a cítiš sa pánom svojho života, nezabúdaj, že pravá sloboda je v tom, že sa staneš sluhom, otrokom. Tak nás to naučil Pán. A ak sa cítiš zotročení, nespravodlivo ubití a ponížení, Božie slovo ťa učí, že tvoja sloboda spočíva v tom, že to prijmeš s láskou, podľa Kristovho vzoru. Sv. Peter už pred 2000 rokmi apeloval na kresťanov: slobodní i otroci, všetci môžu nájsť pravú slobodu v Kristovi. Jedni tým, že svoju slobodu premenia na službu lásky a druhý tým, že svoju službu premenia na službu lásky. Toto je cesta kresťanstva k sociálnemu mieru a prosperite. Utópia? Isto nie väčšia ako prehlasovať, že sociálny mier a pokoj nastane, keď budeme všetci nasýtení. Či už sa to chce dosiahnuť revolúciou alebo zbesilým budovaním blahobytnej spoločnosti. My kresťania sme presvedčení, že človek nijakým materiálnym zabezpečením sa vo vyspelej spoločnosti nevyrieši svoj problém slobody a otroctva. Pravú slobodu prináša len Kristus. Ako často však aj my kresťania pod vplyvom blahobytnej konzumnej spoločnosti veríme, že materiálne dobro vyrieši všetky alebo aspoň väčšinu našich problémov. Nepodceňujeme dôležitosť základných potrieb, ale materiálne dobrá neuspokoja a nevyriešia problémy človeka, ktorý nie je len matériou. Kristus, ktorý pozval bohatého mladíka na náročnú cestu chudoby nám ukázal inú cestu. No často aj my máme podobné problémy ako on. Musíme sa skutočne učiť, čo znamená byť slobodnými uprostred pozemských starostí a blahobytných ponúk. Svet očakáva svedectvo našej slobody

7. **Žena a muž**. Ako to už zvyčajne býva prvá kritika na biblické texty je tá, že udržujú a konzervujú stereotypy vzťahov medzi mužom a ženou. Problém nerovnosti medzi mužom a ženou v dejinách sveta vznikol a existuje. Avšak tí, ktorí ho chcú riešiť sa vo svojom základe rozdeľujú na **dve kategórie**. Jedni to chcú robiť *na základe spravodlivosti a práva* a druhá kategória to chce robiť *na základe lásky, úcty a vnútornej premeny*. To, že láska a vnútorná premena príde k spravodlivosti a právam je veľmi pravdepodobné. Či nárokovanie si spravodlivosti a práv privedie k láske a úcte, to až také isté nie je. Okrem toho, aby sme zadosťučinili textu, všimnime si lepšie príklad, ktorý nám priniesol sv. Peter. Označuje ženy za dcéry Abrahámovej ženy Sáry. Kto trošku lepšie pozná text Starého zákona a židovskú tradíciu, ten sa nezastaví len nad tým, že Sára označovala *Abraháma ako svojho Pána*, ale všimne si symbolickú hodnotu Sáry. V skutočnosti však Sára nie je veľmi poslušná manželka. Viac krát urobí to, čo chce ona a vie sa tvrdo vyrovnať so svojimi omylmi, čo si odnesie Abrahám i Agar. Nemá veľký rešpekt pre tradície a potajomky počúva rozhovor mužov, na ktorom nesmela mať účasť. Sv. Peter využíva tento príklad, aby povedal kresťanským ženám: *buďte ako Sára, buďte silné a nebojácne, nie zakríknuté ... ale aj táto žena povedala svojmu mužovi: môj pán*. Text krásne spája odvahu, nebojácnosť a poslušnosť: *počúvajte svojho pána, robte dobre a ničoho sa nebojte*. Myslím, že v tejto

perspektíve môžeme vidieť, že Božie slovo naozaj nestojí na pozícii utláčania a podceňovania ženy, ale na jej opravdivom rozvoji, aj keď v kontexte podriadenosti, ako to v tých časoch bolo vnímané.

8. **Petrovo slovo mužom**. Nie menej revolučné je krátke ale to prenikavejšie posolstvo Petrovej katechézy mužom. Od muža sa vyžaduje úcta. Text prehlasuje ženu za slabšiu, krehkejšiu od muža. Tento postoj odráža ľudskú i biblickú tradíciu, ktorej sa Peter pridŕža. Môžeme za tým vidieť aj veľkú požiadavku na muža, aby sa necítil absolútnym pánom ženy a rešpektoval jej chvíle a časy. Ale výzva pre muža je ešte väčšia: má považovať ženu za spoludedičku milosti života. Žena teda má v sebe ten istý boží život, ktorý má aj muž. Peter ide ešte ďalej a podmieňuje účinnosť modlitby muža jeho úctou k žene. *Žite so ženou v úcte, **aby nič neprekážalo vašej modlitbe***.

9. Na záver tejto našej meditácie sa dotkneme ešte krásneho vyjadrenia duchovného života, ktoré nám prináša sv. Peter na základe jeho skúsenosti so ženským svetom.
9.1. Ponajprv poukazuje na to, že žena *môže aj bez slov priviesť muža k tomu, aby uveril slovu*. (1Pt 3,1) Ako často sa to v dejinách stalo. Akou úžasnou katechézou a apoštolátom môže byť dobrota, jemnosť, mlčanlivosť a láska ženy.
9.2. Potom sa text obracia k typickej ženskej praxi, tak ako ju poznáme dnes a tak ako to bolo vždy: *Vaša ozdoba nech nie je vonkajšia: zapletené vlasy, navešané zlato, preobliekanie šiat* (1Pt 3, 3). Na základe tejto kritiky však poukazuje na to, čo je opravdivo a trvalo krásne: človek skrytý v srdci a pokojný a tichý duch – to je najväčšia krása pred Bohom. Na to hľadí Boh. Peter ako by hovoril: ak milujete krásu, milujte pravú krásu, hľadajte pravú krásu, ktorá je vnútri, nielen tú vonkajšiu. A to je posolstvo platné pre všetkých. Je to veľké pozvanie k tomu, aby sme boli ľuďmi vnútra, ktorí si cenia vnútorný pokoj, pevnú nádej, veľkú vieru a nie sú opantaní vonkajšími vecami.

Otázky:

1. Aké je svedectvo môjho života uprostred neveriacich a veriacich? Nezamieňam si svedectvo života v Kristovi so snahou poukázať na seba?
2. Aký je môj rešpekt a moja kritika k nadriadeným? Vychádza z lásky k blížnemu a viem s láskou napomínať?
3. Ako je to s mojou slobodou a otroctvom? Viem slobodu premeniť na službu a služby na slobodu?
4. Muži a ženy si ľahko vytvoria otázky pre seba ... Akým som mužom, akou ženou?
5. Formujeme ženy, ktoré sú Sárine dcéry? 😊